

The article also discussed the theoretical aspects of identity formation. Described the impact of a student-centered approach to the creative abilities of students personality. The article describes the ways to implement personal approach proved consistency and relevance of this approach.

Model, pedagogical model, information competence, systematic approach, student-centered approach, the purpose of education.

УДК: 379.81: 378.633(477.85)

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Т.І. Ковальчук, старший викладач

Розглядається виховний потенціал сфери дозвілля. Аналізується практика організації роботи у сфері дозвілля на прикладі Кіцманського технікуму Подільського державного аграрно-технічного університету.

Дозвілля, сфера дозвілля, вільний час, дозвіллева діяльність, виховний потенціал сфери дозвілля.

Актуальність теми. Професійне становлення особистості майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі спрямоване на формування професійно значущих якостей, творчих здібностей, інтересів, потреб, загальне підвищення культури. Змістовне проведення дозвілля студентської молоді виступає важливою складовою цих процесів, адже вона забезпечує задоволення духовних, творчих і фізичних потреб студентів.

Стан вивченості проблеми. Теоретичні основи педагогіки дозвілля розвивали В. Артемов, В. Байкова, В. Лавриненко, В. Й. Бочелюк, В. В. Бочелюк, А. Воловик, В. Воловик, Ю. Стрельцова, В. Піча, В. Бочарова, Г. Анашкіна, Б. Трушин, І. Єрошенкова, Т. Кісельова, Ю. Красильников, Б. Мосальов, В. Мінц, Г. Новаторов, Г. Орлов, В. Русанова, Е. Соколов, В. Суртаєв, та ін. [3; 5; 6].

Великою мірою педагогіка дозвілля опирається на методологічні й теоретичні засади соціології вільного часу, які активно розробляли В. Артемов, А. Гордон, Г. Зборовський, І. Корсун, Г. Мінц, Л. Мискевич, Г. Орлов, Б. Трушин та ін. [1]. Їх дослідження стосувалися визначення категорії «вільний час», його структури і змісту; вивчення факторів, які впливають на раціональне використання вільного часу; вивчення бюджетів й особливостей вільного часу різних груп населення; вивчення взаємозв'язків вільного часу з працею, освітою, культурним рівнем тощо; соціального регулювання вільного часу.

Як відомо, «дозвілля – це сукупність занять у вільний час, за допомогою яких задовольняються безпосередньо фізичні, психічні і духовні

потреби людини, насамперед поновлюваного характеру. Більше піднесе-на діяльність – це ті заняття у вільний час, з допомогою яких особистість розвиває і реалізує свій творчий потенціал, найефективніше удосконалює себе, бере участь у виробництві матеріальних і духовних цінностей. Таким чином, два ці поняття не ототожнюються, *вільний час* є простором, тоді як *дозвілля* – його змістом» [1, с. 48].

У продовження висвітлених аспектів варто додати, що дозвілля – це сфера соціального буття, яка визначається часовими (є складовою вільного часу), змістовими (творче, пізнавальне, інтелектуальне, розважальне, рекреаційне, оздоровче, спортивне та ін.) і критеріальними характеристиками, реалізується на принципах рекреації та пізнання, «добровільності, інтересу, компенсації, колективної творчої справи з протиставляючою метою, співпраці, фізичної активності, адаптивності» тощо [4]. У «Російській педагогічній енциклопедії» виділено «п'ять основних видів дозвіллевої діяльності: відпочинок, розваги, свято, творчість, самоосвіта» [3, с. 214].

Результати дослідження та їх аналіз. Існують різні підходи і напрями дослідження дозвілля та його організації. Нами був проведений аналіз навчально-виховного процесу в Кіцманському технікумі Подільського державного аграрно-технічного університету, який показує, що у національно-патріотичній складовій дозвілля (*літературні вечори*, присвячені Т. Г. Шевченку, Василю Стусу, Ліні Костенко; *конференції*: «Звичаї і побут буковинців», «Життя поета-перекладача Б. Тена», «Із забуття в безсмертя», «Б. Хмельницький – видатний син українського народу» та ін) важливо використовувати творчість студентів. На першому курсі проводиться виховна година на тему: «Державна символіка України», на другому – «Нагороди нашої держави», на третьому – «Пісня-гімн «Ще не вмерла Україна», на четвертому – «Конституційні традиції українського народу», що створює певну систему, спрямовану на виховання у студентів національної самосвідомості та ідентичності.

«Дозвіллева культура дітей багатомірна і вбирає в себе різні пласти культури: *ігрову, музичну, танцювальну, театральну, «екранну», читацьку...* Дозвіллева культура об'єднує багатющі ресурси вільного проведення часу дитини, зокрема, такі масштабні феномени, як *кінематограф, телебачення, комп'ютерні і відеосистеми, спорт, туризм, прикладне рукоділля, технічне моделювання, малювання і, передусім, різне спілкування*». [4, с. 8]. Серед основних завдань педагогіки дозвілля в Кіцманському технікумі Подільського державного аграрно-технічного університету – формування культури дозвілля, мотивування особистості на пізнавальне та змістовне дозвілля, розвиток позитивного виховного дозвіллевого потенціалу, створення відкритої педагогічної системи у дозвіллевій сфері, стимулювання дозвіллевої активності.

У технікумі працюють шість *гуртків художньої самодіяльності* – народний аматорський хор (50 осіб), вокальний (36 осіб), танцювальний (30 осіб), духовий оркестр (20 осіб), фольклорний ансамбль (16 осіб), СТЕМ (26 осіб). Всього у гуртках художньої самодіяльності займається 178 студентів, що складає біля 18% контингенту. Крім того, працюють 12 спорти-

вних секцій, в яких займаються 538 осіб (52 %) та 46 гуртків технічної творчості, в яких працюють 506 осіб (49%). Загальний відсоток студентів, що працюють в гуртках та секціях, сягає 96% від кількісного складу студентів. Проте недоліком є те, що деякі студенти ($\approx 4\%$) не беруть участь в жодному гуртку чи секції, хоча в той же час є такі, що беруть участь у кількох гуртках або секціях.

У спектрі дозвілля виділяють «види дозвіллевої діяльності: відпочинок, розвага, свято, споглядання як звільнення від дрібних робіт, дріб'язкових хвилювань, егоїстичних бажань; просвіта, як засіб розвитку розуму, уяви, естетичних і моральних почуттів; творчість, яка, відповідаючи глибоким і універсальним потребам людини в самовираженні, перетворенні дійсності, пошуку, пізнанні і зміні навколишнього світу, допомагає удосконалювати буття, відношення до самого собі, створювати нове» [5, с. 59]

У технікумі традиційними стали *творчі огляди-конкурси* «Свято квітів», «Студентська осінь», «Андрію, я тобі коноплі сію», «Різдвяний вертеп» та ін. В гуртожитках працюють *клуби та гуртки за інтересами* «Людина і природа» (20 осіб), «Господарочка» (14 осіб), «Молодий господар» (24 особи).

У творчій праці педагогів технікуму – гармонійне поєднання виховної роботи з процесом навчання молоді, опанування основами наук, багатством національної і світової культури. При цьому основна увага звертається на виховання студентської молоді у дусі пріоритету загальнолюдських цінностей, національної свідомості. В. Я. Суртаєв розглядає дозвілля як спеціалізовану підсистему духовно-культурного життя суспільства, що функціонально об'єднує соціальні інститути, покликані забезпечити поширення духовно-культурних цінностей, їх активне творче освоєння людьми у сфері дозвілля з метою формування гармонійно розвиненої, творчо активної особистості [6, с. 10].

У технікумі використовуються такі форми роботи: тематичні виховні години в групах (диспути, обговорення газетних публікацій, бесіди тощо); пізнавально-розважальні вечори й інтелектуальні ігри; тематичні вечори; місячники спеціальних дисциплін з конкурсними професійними вечорами; конкурси художньої аматорської творчості, української народної пісні з інсценізацією народних свят й обрядів; літературно-музичні композиції, концертні програми; спортивні змагання і спортивно-розважальні вечори; творчі звіти гуртків та клубів за інтересами. Практика показує, що найкраще пробуджує ініціативу студентів, піднімає їх активність у проведенні виховних заходів врахування їхніх інтересів і вікових особливостей. «Дозвіллева діяльність є організованою в умовах вільного часу специфічною колективною формою самодіяльної реалізації інтересів і індивідуально-творчої активності особистості» [2, с. 8].

Велику привабливість для студентської молоді мають також історичні наукові конференції («Сім'я Шумовських – вклад у світову культурну спадщину», «Чехи на Буковині», «Т.Г. Шевченко – подорож Україною»). Різноманітні форми організації дозвілля «Абітуріада», «Вечори посвят у професії», конкурс студентської аматорської творчості, свято квітів «Бар-

ви осені», конкурс флористики «Фантазія», конкурси вертепів між відділеннями, «День студента», «Гуморина», кінно-спортивні змагання, фольклорний фестиваль «Прийди, прийди, весно-красна» вже давно стали на-дбанням не тільки навчального закладу, а й усього краю.

Місячник комісії гуманітарно-соціальних дисциплін щорічно стає подією. Він поєднує виставку вишивки, присвячену творчості Т. Г. Шевченка, виставку студентських художніх ілюстрацій творів Шевченка, конкурс читців-декламаторів «Люблю українську мову», патріотичний декадник «За Честь, за Славу, за Народ». Пропаганда здорового способу життя безпосередньо пов'язана з спортивно-масовою роботою у сфері дозвілля. Цьому сприяють спартакіади між відділеннями, гуртожитками, участь в обласних, республіканських змаганнях, участь у спортивних секціях. Таким чином, у технікумі педагогічному колективу вдається охопити цією справою практично всю молодь.

Висновки. Отже, організація роботи у сфері дозвілля відіграє головну роль у розвитку особистості лише за умови, якщо вона позитивно впливає на внутрішнє стимулювання її активності, тобто коли розвиток набуває характеру саморозвитку. Розглянуті форми організації роботи тісно взаємопов'язані, доповнюють один одного, мають самостійне теоретико-методичне значення. Разом з тим, усі вони утворюють цілісну систему дозвіллевої діяльності. Дуже важливо, на думку педагогічного колективу, плекати високі інтелектуальні здібності та розвивати логічне мислення у студентів, формувати культуру розумової праці, виробляти уміння самостійно здобувати знання і застосовувати їх на практиці засобами дозвілля. Найкращим прикладом цього стає педагогіка співпраці, тому у всіх заходах – конкурсах, концертах, фестивалях, виставках беруть участь викладачі на рівні із студентами. Тільки глибоке і всебічне вивчення індивідуальних особливостей кожного студента та їх врахуванням в організації роботи у сфері дозвілля приведе до стимулювання природних сил, задатків, здібностей молодшої людини, усвідомлення нею своєї особистості.

Список літератури

1. Зборовский Г. Е. Социология досуга и культуры [Текст] / Г. Е. Зборовский. – М. : Изд-во «Альтекс», 2006. – 242 с.
2. Каган М. С. Человеческая деятельность: опыт системного анализа [Текст] / М. С. Каган. – М. : Политиздат, 1974. – 328 с.
3. Российская педагогическая энциклопедия : в 2-х т. [Текст] / гл. ред. В. В. Давыдов. – М. : Большая российская энциклопедия, 1993. – 608 с.
4. Русанова В. С. Воспитательный потенциал центров детского досуга [Текст] / В. С. Русанова. – Челябинск : ЧГИИК, 1998. – 79 с.
5. Соколов Э. В. Свободное время и культура досуга [Текст] / Э. В. Соколов, Е. И. Добринская. – Л. : Наука, 1997. – 207 с.
6. Суртаев В. Я. Социально-педагогические особенности молодежного досуга [Текст] / В. Я. Суртаев. – Ростов-н/Д. : СРБГАК, 1997. – 199 с.

Рассматривается воспитательный потенциал сферы досуга. Анализируется практика организации работы у сфере досуга на при-

мере Кицманского техникума Подольского государственного аграрно-технического университета.

Досуг, сфера досуга, свободное время, досуговая деятельность, воспитательный потенциал сферы досуга.

We consider the educational potential of the sphere of leisure. Analyzes of practice in the field of entertainment for example Kitsmansky college Podolski State Agricultural and Technical University.

Recreation, leisure sector, leisure, leisure activities, educational potential areas of leisure.

УДК 378.147

ТЕОРЕТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ТИПІВ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ В НАВЧАННІ ТА ЗАСОБІВ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

Н.В. Колісник, аспірантка

Статтю присвячено теоретичному вивченню проблеми міжпредметних зв'язків у навчанні. Розглядаються види міжпредметних зв'язків у навчанні. Висвітлено основні засоби реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні.

Зв'язки, знання, навчання, уміння, міжпредметні зв'язки.

Актуальність проблеми. Актуальність міжпредметних зв'язків у навчанні обумовлена сучасним рівнем розвитку освіти і науки, на якому яскраво виражена інтеграція суспільних, природничих, економічних і технічних знань.

Проблема використання міжпредметних зв'язків у навчанні викликає суттєвий інтерес як науковців, так і практиків. Необхідність їх ефективного використання викликана, насамперед, усвідомленням ролі освіти у розвитку і формуванні майбутнього суб'єкта професійної діяльності.

Аналіз наукових досліджень. Проблема використання в навчальному процесі міжпредметних зв'язків отримала достатнє освітлення в науковій літературі українськими педагогами, такими як: В. Андрущенко, О. Бабкіна, Н. Бібік, С. Гончаренко, М. Закович, В. Ільченко, С. Клепо, О. Мащенко, В. Моргун, Е. Носенко, І. Радіонова, В. Рижко, А. Сиротенко, Т. Яценко, хоча до її вирішення вчені підходять по-різному. Окремі питання цієї проблеми розглядалися також у працях В. Мадзігона, М. Євтуха, В. Бондара, І. Бега, М. Вашуленка, І. Зязюна, Н. Ничкало, О. Сухомлинської, М. Ярмаченка.